

بررسی ادغام شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۲۶۶۵

دفتر: مطالعات زیربنایی

آبان‌ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده.....
۲.....	مقدمه.....
۳.....	۱. تاریخچه شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی.....
۵.....	۲. کلیات ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفار.....
۳.....	۳. مزایا و فرصت‌های ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفار در قالب یک شرکت با شخصیت حقوقی غیردولتی در هر استان.....
۶.....	۴. مشکلات و تهدیدهای ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفار.....
۱۰.....	۵. بررسی آخرین وضعیت واگذاری شرکت‌های آب و فاضلاب از منظر سازمان خصوصی‌سازی.....
۱۲.....	۱۲.....
۱۴.....	نتیجه‌گیری.....
۱۷.....	پیوست‌ها.....
۳۱.....	منابع و مأخذ.....

بررسی ادغام شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی

چکیده

تاکنون جامعیت لازم در مورد مدیریت یکپارچه شرکت‌های آب و فاضلاب شهری (آبفای شهری) و شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی (آبفار) وجود نداشته است. دوگانگی مدیریت و راهبری این دو شرکت از نقطه نظر شکل و محتوای حقوقی یکی از عوامل اصلی عدم موفقیت در روند واگذاری آنها به بخش خصوصی بوده است. براساس قوانین برنامه‌های سوم، چهارم و پنجم تداوم وضع موجود در این بخش در تقابل با سیاست‌های کلی قوانین فوق و اصل چهل و چهارم قانون اساسی تلقی می‌شود.

با این تلقی، تجمیع فعالیت‌های این دو شرکت در قالب یک هویت حقوقی غیردولتی در هر استان با در نظر گرفتن مزیت‌ها و چالش‌های فراروی آن نیاز به تأمل و تدقیق جدی دارد. به‌طور کلی مرتفع ساختن مشکلات این دو شرکت در سطح استان و حتی در سطح یک شهرستان را می‌توان عامل موفقیت روند ادغام و در نهایت واگذاری این شرکت‌ها به بخش خصوصی قلمداد کرد.

مقدمه

با وجود اینکه تاکنون دو دهه از تصویب قانون تشکیل شرکت‌های آبفای شهری و همچنین ۱۵ سال از تصویب قانون تشکیل شرکت‌های آبفای و به تبع آن سازماندهی تشکیلات ملی مدیریت و راهبری آب و فاضلاب کشور می‌گذرد، اما هنوز هم جامعیت لازم در مدیریت یکپارچه شرکت‌های آبفای شهری و آبفای شکل نگرفته است. در این راستا مدیریت فراگیر ملی آب و فاضلاب کشور در قالب شرکت‌هایی با شخصیت حقوقی - دولتی در عرصه روستاها و شخصیت حقوقی غیردولتی در پهنه شهرهای کشور، راهبری و اعمال می‌شود. دوگانگی مدیریت و راهبری آبفای شهری و آبفای از نقطه نظر شکل و محتوای شخصیت حقوقی و بالطبع دوگانگی قواعد و ضوابط ناظر بر شرکت‌های زیرمجموعه، یکی از عوامل اصلی در عدم موفقیت واگذاری آنها به بخش خصوصی (موضوع ماده (۱۳۷) قانون برنامه سوم و ماده (۱۳۶) قانون برنامه چهارم توسعه) است. بدین ترتیب با تداوم وضع موجود بستر اطمینان بخشی برای نیل به الزامات مربوط به قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی که فعالیت شرکت‌های آب و فاضلاب را فارغ از شخصیت حقوقی آنها در صدر فهرست بنگاه‌ها و فعالیت‌های گروه دوم ماده (۲) برای واگذاری قرار داده، فراهم نخواهد شد.

۱. تاریخچه شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی

برخورداری از آب آشامیدنی سالم و بهداشتی از حقوق مسلم و به‌عنوان ضروری‌ترین نیازهای هر انسانی به‌شمار می‌رود در این خصوص اقدامات چشمگیری بعد از انقلاب اسلامی به‌عمل آمده، ولی در مواردی این اقدامات کافی نبوده است. علاوه بر آن ادامه بهره‌برداری و حفاظت از سرمایه‌گذاری به‌عمل آمده و استفاده بهینه از پروژه‌ها همواره با مشکل ملموس مواجه بوده است به همین منظور و سایر ضرورت‌های انکارناپذیر، قانون تشکیل شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور در سال ۱۳۸۱ به‌استناد ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و در جهت تحقق مفاد ماده (۱۷) قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب در هیئت دولت مصوب شد و براساس پیشنهاد وزارت نیرو، اساسنامه مادر تخصصی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور به تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی رسید. اهداف مورد نظر از تشکیل شرکت، ساماندهی فعالیت‌های تصدی وزارت نیرو در امور آب و فاضلاب شامل مدیریت صحیح، نظارت و ارزیابی عملکرد، هدایت و راهبری، افزایش بازدهی و بهره‌وری و استفاده مطلوب از امکانات شرکت‌های زیرمجموعه در چارچوب سیاست‌های وزارت نیرو و همچنین کارگزاری وزارت نیرو برای انجام نظارت‌ها و تدوین برنامه‌ها، در نظر گرفته شد. متن کامل قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب در پیوست ۱ ارائه شده است.

قانون تشکیل شرکت‌های آب‌فوار مشتمل بر ۵ ماده و ۴ تبصره در جلسه علنی مجلس

شورای اسلامی در سال ۱۳۷۴ به تصویب شده و به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده و اساسنامه شرکت نیز در سال ۱۳۷۶ به تصویب هیئت محترم وزیران رسیده است. براساس ماده (۱) قانون تشکیل شرکت‌های آب‌بار از تاریخ تصویب این قانون به وزارت جهاد سازندگی سابق اجازه داده شد به منظور نگهداری بهره‌برداری، توسعه و بازسازی، مرمت و ایجاد تأسیسات مربوط به تأمین آب آشامیدنی روستاها اعم از تصفیه‌خانه، خطوط انتقال، مخازن، سیستم‌های کنترل و دفع بهداشتی فاضلاب، شرکتی در هر استان تشکیل دهد این شرکت‌ها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و طبق مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی و این قانون اداره خواهد شد. همچنین در راستای ماده (۱) و بند «۵» ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران دولت مکلف گردید تا در جهت اصلاح نظام اداری، کاهش تصدی‌های دولت و حذف وظایف موازی، تدابیر لازم را اتخاذ نماید، در این راستا لایحه ادغام وزارتخانه‌های جهاد سازندگی و کشاورزی و تشکیل وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۷۹ به تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی رسید، که شرکت‌های فوق‌الذکر به وزارت جهاد کشاورزی ملحق شدند، از آنجایی که در ماده (۲) قانون مذکور انتقال وظایف قابل واگذاری به دیگر وزارتخانه‌ها به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و جهاد کشاورزی با تصویب هیئت‌وزیران پیش‌بینی شده بود، لذا در تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۵ رأی مصوب شماره ۱۸۷۹۶/ت/۵۲۵۶۳۸ محترم هیئت‌وزیران کلیه وظایف و اختیارات نیروی انسانی امکانات تمهیدات و اعتبارات مربوط به شرکت‌های آب‌بار از وزارت جهاد کشاورزی منتزع و به وزارت نیرو منتقل گردید. متن کامل قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب در پیوست ۲ ارائه شده است.

۲. کلیات ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفاز

در نگاهی گذرا به سیر نظری تحولات اداری و سازمانی دو دهه اخیر حاکمیت در عرصه صنعت آب و فاضلاب کشور، خصوصی‌سازی و برون‌سپاری فعالیت‌ها به‌مثابه راهبرد و محرکی برای کاهش حیطه تصدیگری و همچنین به‌عنوان زمینه‌ای برای دخیل شدن توان و امکانات محلی در اداره بهینه صنعت و راهکاری برای کاهش هزینه‌ها تلقی می‌شود. این نگرش در قلمرو شرکت‌های آبفای شهری که دارای شخصیت حقوقی غیردولتی هستند در قالب برون‌سپاری فعالیت‌ها و اعمال مسئولیت‌های تصدی توسط تشکلهای و بخش جدای از بدنه شرکت‌ها با روندی کند و در مورد شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی با شخصیت حقوقی دولتی به دلیل وجود الزامات و تنگناهای خاص اقتصادی و اجتماعی با روندی بسیار کندتر در جریان است. بدیهی است که در نهایت با این روند، هدف‌های مورد انتظار از اجرای قانون اجرایی سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی در این زمینه، محقق نخواهد شد. در راستای نیل به اهداف سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و همچنین در جهت کاهش وظایف تصدیگری دولت، ادغام شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی مطرح شده است. براین اساس و با هدف سازماندهی شرکت‌های آبفای شهری و آبفاز و با توجه به وجود مسئولیت‌ها و محدوده‌های کاری و منابع آب‌های زیرزمینی و سایر آب‌های قابل استحصال و تأسیسات و تجهیزات و خطوط انتقال مشترک در حوزه آب و فاضلاب شهر و روستا و جلوگیری از هزینه‌های مشترک و افزایش بهره‌وری در این بنگاه‌ها برای ارائه خدمات مناسب به

مشترکین، طرح یکپارچه‌سازی ۳۵ آبفای شهری (۳۰ شرکت استانی و ۵ شرکت شهرستانی مرکز استان‌ها) و ۳۰ شرکت آبفای در قالب ۳۰ شرکت آبفای شهری و روستایی مطرح می‌گردد.

لازم به ذکر است که براساس ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و همچنین ماده (۱۴۲) قانون برنامه پنجم توسعه، واگذاری شرکت‌های آبفای بلامانع بوده و براساس ماده (۱۴) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی کلیه واگذاری‌ها باید حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۳ خاتمه یابد. یادآور می‌شود که شرکت‌های آبفای شهری غیردولتی بوده و ۴۵ تا ۴۸ درصد سهام آنها در اختیار وزارت نیرو بوده و همچنین این شرکت‌ها تابع قانون تجارت می‌باشند. این درحالی است که شرکت‌های آبفای که در مواردی تابع قانون تجارت می‌باشند، دولتی بوده و ۱۰۰ درصد سهام آنها دولتی بوده و نیز تابع قانون محاسبات هستند.

۳. مزایا و فرصت‌های ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفای در قالب یک شرکت با شخصیت حقوقی غیردولتی در هر استان

در حال حاضر ۳۵ شرکت آبفای شهری مسئولیت اجرای قانون تشکیل شرکت‌های آبفای شهری و تعداد ۳۰ شرکت آبفای مسئولیت اجرای قانون تشکیل شرکت‌های آبفای را در سطح کشور به عهده دارند. هریک از شرکت‌ها به تبعیت از وظایف و مسئولیت‌های ناشی از مؤلفه خاص قانونی خود در ارکان و ساختاری مشخص با تفکیک جامعه شهری و روستایی در قالب شخصیت حقوقی دولتی برای جامعه

روستایی و یا غیردولتی برای جامعه شهری سازماندهی شده‌اند. با ادغام شرکت‌های یاد شده در قالب یک شرکت واحد با هویت حقوقی غیردولتی، حصول مزایا و فرصت‌های زیر قابل پیش‌بینی است:

۳-۱. حذف ۳۰ شرکت دولتی از زیرمجموعه دولت و کاهش تعدادی پست

رسمی سازمانی دولتی

با اجرای راهبرد تمرکز و یکپارچه‌سازی، واحدهای ستادی مستقر در مراکز استان‌ها و نیز واحدهای اجرایی زیرمجموعه با حذف پست‌های سازمانی موازی در ساختار نوین تجمیع خواهند شد و حیطه مسئولیت ارکان و اجزای هر یک از شرکت‌ها در هویت جدید با تعمیق وظایف و مسئولیت‌های ساختار جدید متناسب با تقسیمات رسمی کشور در گستره استان برای واحدهای ستادی و در شهرها و شهرستان‌ها برای واحدهای شهری و روستایی نمود خواهد داشت. بر این مبنا در طراحی جدید سازمانی، افزون‌بر پست‌های موازی، کلیه پست‌های سازمانی ۳۰ شرکت آبفای دولتی حذف خواهند شد.

۳-۲. کاهش هزینه‌ها

با تجمیع مسئولیت واحدهای موازی و اعمال مسئولیت توأمان آبفای شهری و روستایی، بهره‌مندی از شرایط و ملزومات سخت‌افزاری در شرکت‌ها به‌ویژه از نقطه‌نظر امکانات و تسهیلات مربوط به ساختمان‌ها، تأسیسات و تجهیزات اداری و اموال (منقول و غیرمنقول) در ساختار نوین ناشی از ادغام، قطعاً کمتر از مجموع

امکانات موجود قبل از ادغام خواهد بود و این رویکرد طبعاً باعث کاهش قابل ملاحظه هزینه‌های جاری و بنیانی شرکت‌ها خواهد بود. در این رویکرد با مدیریت یکپارچه، دامنه کاهش هزینه‌ها محدود به امور جاری شرکت‌ها نخواهد بود و از نقطه نظر اقدامات و فعالیت‌های توسعه‌ای و اجرای پروژه و امور نظارتی و مالی، قیمت تمام شده فعالیت‌ها نیز باعث کاهش هزینه دولت و ذینفعان شرکت‌ها خواهد شد.

۳-۳. یکپارچه‌سازی نظام برنامه‌ریزی منابع آب در هریک از شرکت‌ها

با توجه به پیوستگی منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی در غالب شهرها و روستاها، امکان برنامه‌ریزی یکپارچه با ادغام هریک از شرکت‌های آبیاری شهری و آبفار در استان‌ها و واحدهای شهری و روستایی زیرمجموعه خود عملی‌تر و منطقی‌تر خواهد بود.

۳-۴. یکپارچگی ضوابط و مقررات مربوط به منابع انسانی

در شرایط فعلی به لحاظ دوگانگی شخصیت حقوقی شرکت‌ها، مؤلفه‌های قانونی و مقررات ناظر بر شرایط استخدام، وضعیت استخدامی، طرح طبقه‌بندی مشاغل، نظام پرداخت، مزایای انگیزشی، شرایط بازنشستگی، انضباط کار و آیین‌نامه‌های مربوط به مأموریت، مرخصی، نقل و انتقال و... در شرکت‌های روستایی و شهری متفاوت است و این تفاوت زمینه‌ای برای بی‌عدالتی و ناخرسندی کارکنان و مدیران شرکت‌هاست قطعاً اجرای راهبرد ادغام با اعمال وحدت رویه و تسری ضوابط و مقررات کارکنان شرکت‌های وابسته به تابعه باعث تسهیل امور و ارتقای رضایتمندی کارکنان خواهد بود.

۳-۵. تسهیل اعمال و وظایف و مسئولیت‌های حاکمیتی در بخش آب و آبفا

راهبردهای حاکمیتی بخش آبفا در ابعاد سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت همچنین در زمینه تأمین امنیت عرضه آب در کشور، پس از تشکیل شرکت‌های جدید، نهادهای تنظیم مقررات آب و آبفا سازماندهی و با حرکت در جهت بهبود عملکرد و ارتقای شاخص‌ها در حوزه‌های زیست‌محیطی، کیفی و اقتصادی آب، بستر لازم جهت پیشبرد اهداف و اجرای راهبرد حاکمیتی را فراهم خواهد کرد.

۳-۶. همسویی سازمانی شرکت‌ها با تغییرات تقسیمات کشوری

در شرایط فعلی متعاقب تغییراتی که در تقسیمات کشوری صورت می‌گیرد و براساس آن روستایی به بخش و یا شهر و شهرستان ارتقا می‌یابد شیوه تعامل و تطبیق شرکت‌ها و واحدهای مشمول با تغییرات حاصله با ابهامات عدیده‌ای روبرو خواهد بود. قطعاً در شرایط تجمیع وظایف و مسئولیت‌ها، نظام تصمیم‌سازی شرکت‌های جدید همسویی و انطباق روان‌تری برای سازگاری با تغییرات جدید تقسیمات کشوری و ارائه خدمات‌رسانی خواهند داشت.

۳-۷. کاهش مشکلات مربوط به بهره‌برداری از تأسیسات و منابع مشترک

تحقق راهبرد یکپارچه شدن شخصیت حقوقی شرکت‌های آبفای شهری و روستایی در عمل به‌عنوان راه‌حلی برای بخش قابل توجهی از تنگناهای راهبری و مدیریت تأسیسات مشترک مورد و بهره‌برداری شرکت‌های دوگانه موجود خواهد بود.

۸-۳. کمک به واقعی نمودن قیمت تمام شده خدمات با توجه به روند اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها

۹-۳. مرجعیت و تمرکز سازمانی و ارتقای جایگاه پاسخگویی شرکت‌ها.

۴. مشکلات و تهدیدهای ادغام شرکت‌های آبفای شهری و آبفای

نظر به ساختار دوگانه شخصیت حقوقی شرکت‌های دولتی و غیردولتی زیرمجموعه شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور اتخاذ راهبرد قانونی ادغام شرکت‌های مذکور مستلزم آگاهی کامل از شرایط موجود شرکت‌ها و چگونگی تدوین ضوابط و آیین‌نامه تطبیقی به‌ویژه از نقطه‌نظر مسئولیت‌های مربوط به وضعیت و تعهدات منابع انسانی شرکت‌های دولتی، همچنین سازگاری دیدگاه عدالت‌محورانه اقتصادی حاکمیت، نسبت جوامع روستایی در گذار از شرایط دولتی به غیردولتی است که در ذیل برخی از عوامل مهم آن تصریح می‌شود:

- لزوم تعیین چگونگی اعمال نظام تعرفه در شرکت‌های یکپارچه برای شهر و روستا،
 - لزوم تعیین تکلیف نحوه تأمین مابه‌التفاوت نرخ‌های تکلیفی و واقعی خدمات در این شرکت‌ها،

- انتقال مطالبات و تعهدات مالی شرکت‌های دولتی به شرکت‌های جدید،
 - ابهامات مربوط به تطبیق انتظارات مشترکین روستایی با ضوابط جدید در زمینه دوگانگی تعرفه‌ها در بخش مشترکین شهری و روستایی،

- افزایش زیان انباشته در شرکت‌های جدید و نحوه تداوم دریافت کمک به زیان برای بخش روستایی،
- چگونگی ادامه دریافت اعتبارات خاص غیرانتفاعی حوزه روستایی شرکت‌های یکپارچه در ردیف‌های بودجه،
- اجرایی کردن انتقال و تطبیق وضعیت پرسنل انتقال‌یافته به شرکت‌های آبفای شهری از روستایی.
- همچنین در راستای ادغام شرکت‌های فوق‌الذکر الزامات قانونی زیر باید مد نظر قرار گیرد:
۱. اصلاح اساسنامه شرکت‌های آبفای شهری برای انجام مأموریت‌های آبفا در شهر و روستا،
  ۲. اخذ مجوز از وزارت اقتصاد و معاونت راهبردی برای انتقال طرح‌های نیمه‌تمام غیرانتفاعی به‌ویژه طرح‌های انتقال داده نشده از آبفای روستایی به آبفای شهری،
  ۳. تعیین تکلیف کارکنانی که تمایل به انتقال به شرکت آبفای یکپارچه نداشته و یا ضرورتی به انتقال آنها نیست (ماده ۱۶) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهارم قانون اساسی)،
  ۴. انتقال مالکیت اموال منقول و غیرمنقول و حل تبعات مالیاتی آنها.
- نکته قابل تأمل اینجاست که پس مرتفع ساختن مشکلات در سطح استانی و حتی در سطح یک شهرستان می‌توان با توافق بخش خصوصی و واگذاری شرکت را در آن سطح (شهر یا استان) انجام داد و این یعنی کاهش ریسک مشکلات و رسانیدن آن به حداقل است.

۵. بررسی آخرین وضعیت واگذاری شرکت‌های آب و فاضلاب از منظر سازمان خصوصی‌سازی

سازمان خصوصی‌سازی به‌موجب ماده (۱۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - با تغییر اساسنامه سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی سابق تشکیل شده است. اساسنامه آن در تاریخ ۱۳۸۰/۱/۲۹ توسط هیئت‌وزیران تصویب و پس از تأیید شورای نگهبان، در تاریخ ۱۳۸۰/۲/۱۶ ابلاغ شده و این سازمان از خردادماه سال ۱۳۸۰ عملاً فعالیت خود را با اهداف و وظایف جدید آغاز کرده است. سازمان خصوصی‌سازی یک شرکت سهامی دولتی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و رئیس هیئت‌عامل و مدیر عامل آن معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی است. از مهمترین وظایف این سازمان در حوزه خصوصی‌سازی و واگذاری‌ها می‌توان موارد زیر را برشمرد:

- اعمال وکالت در امر واگذاری سهام شرکت‌هایی که براساس مقررات مربوطه تعیین تکلیف شده‌اند،
- قیمتگذاری و عرضه و واگذاری سهام شرکت‌های قابل واگذاری، طبق برنامه زمان‌بندی مصوب،
- انجام هرگونه اقدامات و عملیات و خدمات مناسب دیگر برای اجرای برنامه واگذاری سهام و مدیریت شرکت‌های دولتی و خصوصی‌سازی در چارچوب قوانین و مقررات،

- نظارت بر اجرای دقیق مفاد قراردادهای مربوط به واگذاری، مدیریت و اجاره و انجام سایر اموری که طبق قراردادها به سازمان محول می‌شود،
- انجام سایر وظایفی که برای واگذاری سهام و خصوصی‌سازی در چارچوب برنامه‌های پنج‌ساله توسعه به‌عهد سازمان محول می‌گردد.
خلاصه وضعیت آخرین مصوبات هیئت واگذاری سازمان خصوصی‌سازی درباره ادغام و واگذاری شرکت‌های آب و فاضلاب به شرح زیر می‌باشد:

مصوبات دویست و دهمین جلسه هیئت واگذاری مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۶

- وظایف حاکمیتی به انضمام دارایی‌هایی که لازمه انجام امور و وظایف مربوط به حاکمیتی هریک از شرکت‌های آبفای شهری و آبفای می‌باشد از هریک از شرکت‌های یاد شده منتزع و به وزارت نیرو منتقل شود،
- درخصوص ادغام و یا عدم ادغام شرکت‌های آبفای در آبفای شهری و نهاد تنظیم‌کننده بخشی برای بخش آب کشور با استعلام از شورای رقابت بررسی لازم انجام شود،
- ساماندهی مالی، سازمانی و ساختاری با مد نظر قرار دادن نیروی انسانی صورت گیرد،
- روش و اولویت واگذاری هریک از شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد.

مصوبات دویست و بیست و دومین جلسه هیئت واگذاری مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۸

- به استناد بند «ب» ماده (۲۱) قانون سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون

اساسی به منظور فراهم شدن زمینه واگذاری با احصای دارایی‌ها، بدهی‌ها و ارقام ترانزنامه آبفاز روستایی با قیمت تعیین شده توسط کارشناس رسمی دادگستری و مصوب هیئت واگذاری، جهت واگذاری به آبفای شهری به شرط اخذ مجوزهای قانونی لازم اقدام شود. در ضمن مقرر گردید وزارت نیرو ظرف مدت دو ماه، برنامه اجرایی انتقال دارایی‌های مذکور را به هیئت واگذاری ارائه و نسبت به اخذ مجوزهای قانونی لازم اقدام نماید.

مصوبات دویست و سی و دومین جلسه هیئت واگذاری مورخ ۱۳۹۱/۴/۳

- با کلیات یکپارچه‌سازی شرکت‌های آبفای شهری و آبفاز مطابق قوانین و مقررات و اخذ مجوزهای قانونی لازم توسط وزارت نیرو موافقت شد. در ضمن مقرر شد وزارت نیرو ظرف مدت یک ماه پیشنهاد طرح تفصیلی در خصوص روش واگذاری پس از یکپارچه‌سازی شرکت‌های آبفای شهری و روستایی مطابق مفاد ماده (۱۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و همچنین مقرراتی که مانع از اعمال انحصار شود را با هماهنگی شورای رقابت به هیئت واگذاری ارائه نماید.

نتیجه‌گیری

اتخاذ رویکرد ادغام و یکپارچه‌سازی مدیریت و راهبری شرکت‌های آبفای شهری و آبفاز با محوریت هویت حقوقی شرکت‌های آبفای شهری می‌تواند گام مؤثری در رفع بخشی از کاستی‌ها و تنگناهای موجود در مدیریت بخش آب و فاضلاب کشور باشد.

در عین حال به لحاظ حساسیت موضوع همواره دو شالوده و گزاره بنیادی مهم در هر نوع تصمیم‌سازی برای تغییر و دگرگونی هویت شرکت‌های آب و فاضلاب مطرح است. نخست اینکه در شرکت‌های آب و فاضلاب، مردم، علت وجودی و ذینفع اصلی هستند و در نتیجه بر این اساس، ساختار، ساماندهی و پردازش‌های درونی، روش استفاده از منابع و امکانات و گستره و انسجام تشکیلات برای ارائه پایدار و بی‌وقفه خدمات به مشترکین، حائز اهمیت بسیار است. دوم اینکه حساسیت عنصر حیاتی آب از دیدگاه کمی و کیفی، پایداری جریان توزیع آب و فرآیند جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب در شرایط متعارف و غیرمتعارف اقلیمی و اجتماعی و درهم‌آمیختگی سرنوشت و بقای شرکت‌ها با مؤلفه‌های حیاتی زندگی شهروندان بسیار حائز اهمیت است.

با این برداشت طرح تجمیع فعالیت‌های شرکت‌های آبفای شهری و آبفای در قالب یک هویت حقوقی غیردولتی (ادغام ۳۰ شرکت آبفای با ۳۵ شرکت آب و فاضلاب استانی و شهری) در هر استان با مزیت‌ها و تأملاتی همراه است. از مهمترین مزیت‌های آن می‌توان به حذف ۳۰ شرکت دولتی از زیرمجموعه دولت و کاهش تعدادی پست رسمی سازمانی دولتی، کاهش هزینه‌ها، یکپارچه‌سازی نظام برنامه‌ریزی منابع آب در هر یک از شرکت‌ها، یکپارچگی ضوابط و مقررات مربوط به منابع انسانی، تسهیل اعمال و وظایف و مسئولیت‌های حاکمیتی در بخش آب و آبفا و کاهش مشکلات مربوط به بهره‌برداری از تأسیسات و منابع مشترک اشاره کرد. همچنین در این راستا معضلاتی از قبیل لزوم تعیین چگونگی اعمال نظام تعرفه در شرکت‌های یکپارچه برای شهر و روستا، لزوم تعیین تکلیف نحوه تأمین مابه‌التفاوت

نرخ‌های تکلیفی و واقعی خدمات در این شرکت‌ها، انتقال مطالبات و تعهدات مالی شرکت‌های دولتی به شرکت‌های جدید، ابهامات مربوط به تطبیق انتظارات مشترکین روستایی با ضوابط جدید در زمینه دوگانگی تعرفه‌ها در بخش مشترکین شهری و روستایی و اجرایی کردن انتقال و تطبیق وضعیت پرسنل انتقال‌یافته به شرکت‌های آبفای شهری از روستایی نیز مطرح است که به نحو مناسب باید برای آنها چاره‌جویی کرد. دو نکته باقی می‌ماند که نیاز به تدقیق دارد. یکی توجه به موضوع مرتفع ساختن مشکلات در سطح استانی و حتی در سطح یک شهرستان که می‌توان با توافق بخش خصوصی و واگذاری شرکت آبفا را در آن سطح (شهر یا استان) انجام داد و این یعنی کاهش ریسک مشکلات و رسانیدن آن به حداقل است. دوم اینکه می‌توان موضوع ادغام دو شرکت، با حفظ تعهدات قانونی هرکدام را در مرحله اول انجام و پیش برد و تا زمانی که زمینه واگذاری به بخش خصوصی مهیا شود در آن شرایط نسبت به واگذاری نیز اقدام کرد.

همچنین در انجام ادغام شرکت‌های فوق‌الذکر موارد زیر باید مد نظر قرار گیرد:

- در انجام هرگونه امور مربوط به خصوصی‌سازی و واگذاری لازم است به تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدیگری دولت در اعمال مدیریت آب توجه لازم و کافی مبذول شود.

- مشخص است که اعمال مدیریت آب و فاضلاب در شهرها و روستاها (از کلانشهرها گرفته تا روستاهای کوچک) متفاوت است. علیرغم هویت یکسان شرکت‌های ادغام شده جدید، باید توجه کافی به مسائل و تفاوت مدیریت این عرصه از مدیریت آب کشور در سطوح جوامع شهری و روستایی نمود.

- به قیمتگذاری و تعیین تعرفه‌های آب و فاضلاب پس از ادغام مورد نظر و با توجه به هدفمندسازی یارانه‌ها توجه کافی مبذول گردد.
- با توجه به مشترک بودن منابع آب کشاورزی و شرب در روستاها، مدیریت آب باید توجه کافی به تفکیک مصارف شرب و کشاورزی داشته باشد تا در بلندمدت آسیبی به منابع آب کشور وارد نگردد.

پیوست‌ها

پیوست ۱ - قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب شهری

ماده (۱)

ایجاد و بهره‌برداری تأسیسات مربوط به توزیع آب شهری و همچنین جمع‌آوری و انتقال و تصفیه فاضلاب شهرها در داخل محدوده قانونی شهرهای هر استان به‌عهد شرکت مستقلی به‌نام شرکت آب و فاضلاب استان خواهد بود که توسط وزارت نیرو تشکیل خواهد شد.

تبصره «۱» - در صورتی‌که بنا به تشخیص وزارت نیرو در شهرهای یک استان نیز ضرورت تشکیل شرکت مستقل آب و فاضلاب باشد؛ می‌توان شرکت‌های آب و فاضلاب متعددی طبق مقررات این قانون تشکیل داد.

تبصره «۲» - شرکت آب و فاضلاب هر استان بر حسب ضرورت و با تصویب مجمع عمومی شرکت می‌تواند در سایر شهرهای همان استان نسبت به تشکیل شرکت‌ها اقدام نموده و تمام یا قسمتی از اختیارات خود را به آن شرکت تفویض نماید.

تبصره «۳» - اجرای طرح‌های تأمین و انتقال آب برحسب مورد و در صورت توانایی و درخواست شرکت‌های آب و فاضلاب از طریق وزارت نیرو به این شرکت‌ها تفویض می‌شود.

تبصره «۴» - بهره‌برداری از کل تأسیسات آب مشروب اعم از تصفیه‌خانه‌ها، خطوط انتقال؛ منابع سیستم‌های کنترل و... به‌عهده شرکت‌های آب و فاضلاب می‌باشد.

ماده (۲)

بانک‌ها و شهرداری‌ها، مؤسسات عام‌المنفعه و اشخاص حقیقی و حقوقی بخش خصوصی با موافقت وزارت نیرو می‌توانند در این شرکت‌ها سرمایه‌گذاری و مشارکت نمایند.

ماده (۳)

شرکت‌های موضوع این قانون دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و به‌صورت بازرگانی طبق مقررات این قانون و قانون تجارت اداره خواهند شد.

تبصره - در صورتی‌که بنا به تشخیص وزارت نیرو تشکیل و اداره این شرکت‌ها در شرایط و مناطق خاص به‌صورت غیردولتی ممکن نباشد با تصویب هیئت‌وزیران شرکت به‌صورت دولتی تشکیل و اداره می‌شود.

ماده (۴)

با تشکیل شرکت‌های موضوع این قانون هریک از شرکت‌ها و مؤسسات و واحدهایی که در حال حاضر امر تقسیم و توزیع آب شهری و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و بهره‌برداری از آن را به‌عهده دارند منحل و کلیه تأسیسات، ماشین‌آلات، ابنیه و هرنوع مایملک و حقوق آنها با رعایت مقررات مربوط تملک می‌گردد.

تبصره «۱» - با تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب، حقوق مشترکین آب و فاضلاب از شرکت‌ها و دستگاه‌های قبلی که وابسته به وزارت نیرو یا شهرداری‌ها باشد (بدون داشتن سهامدار خصوصی) به شرکت‌های جدید منتقل و آن قسمت از تأسیسات، ابنیه و مایملک تشکیلات موجود آب و فاضلاب شهرها که از محل دریافت این‌گونه حق انشعاب‌ها و خودیاری‌های وصولی از مشترکین ایجاد شده است جزء دارایی شرکت منظور و در ارزیابی موضوع ۶ این قانون قرار نمی‌گیرد.

تبصره «۲» - وزارت نیرو می‌تواند در موارد لازم با اصلاح اساسنامه شرکت‌های موجود آب و فاضلاب نسبت به اجرای این قانون و اعمال نظارت خود اقدام نماید.

تبصره «۳» - در صورت توافق طرفین انتقال تأسیسات، ماشین‌آلات، ابنیه حقوق و مایملک متعلق به بخش خصوصی طبق قیمت عادلانه روز ارزیابی و پس از کسب دیون متعلقه و حق انشعاب‌ها و همچنین کسر وجوه موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده (۵) صورت می‌پذیرد.

تبصره «۴» - در صورتی‌که هریک از تأسیسات و اراضی و املاک و ماشین‌آلات، ابنیه و حقوق مربوط به تقسیم و توزیع آب مشروب و تأسیسات فاضلاب شهرها وقف باشد، طبق مقررات مربوط به وقف، عمل خواهد شد.

تبصره «۵» - کلیه تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و هر نوع مایملک شهرداری‌ها و یا وزارت نیرو که در امر تقسیم و توزیع آب شهری و جمع‌آوری و دفع فاضلاب در زمان تصویب این قانون مورد استفاده بوده و یا پس از آن تا زمان تحویل به شرکت‌های آب و فاضلاب خریداری و به‌کار گرفته شود، پس از تشکیل شرکت آب و فاضلاب مطابق مقررات این قانون در اختیار آن شرکت قرار می‌گیرد.

ماده (۵)

منظور از:

الف) تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و مایملک دولت (وزارت نیرو و شرکت‌های آب منطقه‌ای ذیربط و...) که در این قانون به آن اشاره شده کلیه مواردی است که از محل‌های زیر ایجاد، خریداری و حاصل شده است.

۱. کلیه سرمایه‌گذاری‌های دولت در امر تأمین و توزیع آب و دفع فاضلاب شهر که قبلاً در اختیار دستگاه‌های ذیربط گذاشته شده و هزینه شده است.

۲. کلیه وجوه دیگری که برای تأمین و توزیع آب شهرها و احداث تأسیسات فاضلاب از بودجه عمومی دولت به عناوین دیگری سرمایه‌گذاری شده است.

ب) منظور از تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و مایملک شهرداری‌ها نیز در این قانون کلیه مواردی است که از محل کمک‌های دولت و مردم و وام‌هایی که مسترد و بخشوده شده است و درآمدهای شهرداری‌ها ایجاد، خریداری و حاصل شده باشد.

ماده (۶)

تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و مایملک وزارت نیرو (شرکت‌های آب منطقه‌ای و...) و شهرداری‌ها به شرح مندرج در بندهای «الف» و «ب» ماده (۵) پس از ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری تا حد سرمایه شرکت به‌عنوان سرمایه غیرنقدی سازمان آب منطقه‌ای ذیربط و شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و شهرداری‌ها در شرکت حسب مورد منظور می‌گردد و مابقی به اجاره شرکت‌های آب و فاضلاب داده خواهد شد. مبلغ اجاره‌بها، مدت و شرایط اجاره از هر حیث حتی اجاره به‌شرط تملیک به‌وسیله وزارت نیرو تعیین خواهد شد.

ماده (۷)

کارکنان دستگاه‌هایی که تاکنون عهده‌دار مسئولیت تقسیم و توزیع آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب شهری بوده و براساس شرح وظایف و یا پست سازمانی در ارتباط با مسئولیت‌های فوق فعالیت می‌نمایند، با تشکیل شرکت‌های جدید با حفظ وضعیت استخدامی به این شرکت‌ها منتقل می‌گردند و براساس مقررات اداری - مالی شرکت، تبدیل وضع می‌یابند. مادام که شرکت به این دسته از کارکنان نیاز دارد به خدمت خود ادامه داده و در غیر این صورت با تصویب مجمع عمومی شرکت آب و فاضلاب تعیین تکلیف خواهند شد.

تبصره - مشکلات مربوط به امور استخدامی، بازنشستگی، بیمه و نظایر آنکه در اثر نقل و انتقال یا انحلال دستگاه‌های آب و فاضلاب برای کارکنان ایجاد شود در چارچوب قانون حل و فصل خواهد شد.

ماده (۸)

وزارت نیرو مکلف است با توجه به امکانات فنی و مالی موجود در هر استان به نحوی عمل نماید که ظرف مدت یک سال از ابلاغ این قانون شرکت‌های مورد نظر تشکیل شوند.

ماده (۹)

هزینه‌های اشتراک انشعاب، نرخ آب مشروب و هزینه‌های جمع‌آوری و دفع فاضلاب شهرها با در نظر گرفتن هزینه‌های بهره‌برداری و استهلاک توسط مجمع عمومی شرکت تهیه و پس از تصویب شورای اقتصاد از مصرف‌کنندگان وصول خواهد شد.

ماده (۱۰)

شرکت‌های آب و فاضلاب موضوع این قانون از پرداخت مالیات و هر نوع عوارض از جمله عوارض نوسازی و نظایر آن، حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی، حق‌الثبت و تمبر و هزینه دادرسی و هر نوع معافیتی که تاکنون دستگاه‌های مسئول آب و فاضلاب از آن بهره‌مند بوده‌اند برای مدت ۱۵ سال از تاریخ تصویب معاف می‌باشند.

ماده (۱۱)

با توجه به رشد جمعیت شهرها و نیاز به توسعه تأسیسات و توجه به این موضوع که حقوق اشتراک و انشعاب دریافتی از مشترکین جدید و همچنین میزان

سرمایه‌گذاری دولت در امر توسعه تأسیسات آب و فاضلاب تکافوی میزان سرمایه‌گذاری لازم جهت گسترش تأسیسات را نمی‌نماید اجازه داده می‌شود مبلغ زیر وصول و صرف هزینه‌های سرمایه‌گذاری گردد.

سهم هزینه سرمایه‌گذاری تأسیسات آب و فاضلاب جهت شهرها و شهرک‌های جدید و همچنین تفکیکی‌های شهرها براساس تعداد واحدها اعم از مسکونی و یا غیرمسکونی که از طریق دستگاه‌ها یا سازمان‌های ذیربط طبق تعرفه تأیید شده توسط وزارت نیرو پرداخت خواهد شد.

ماده (۱۲)

ارز مورد نیاز این شرکت‌ها براساس درخواست وزارت نیرو هرساله در بودجه ارزی کشور منظور خواهد شد.

ماده (۱۳)

نقل و انتقال و مأموریت کارکنان وزارتخانه‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به شرکت‌های آب و فاضلاب بلامانع است.

ماده (۱۴)

شرکت‌های آب و فاضلاب موضوع این قانون برای اجرای طرح‌های عمرانی خود می‌توانند از لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت و قوانین دیگری که در زمینه خرید و تملک اراضی

برای اجرای برنامه‌های عمومی دولت تصویب می‌شود استفاده کنند.

مرجع تشخیص فوریت و ضرورت موضوع ماده (۹) لایحه قانونی نحوه خرید و

تملك اراضی ... وزیر نیرو خواهد بود.

ماده (۱۵)

داشتن انشعاب آب و فاضلاب لازم و ملزوم یکدیگرند و کلیه مالکان املاک واقع در محدوده طرح جمع‌آوری و دفع فاضلاب مکلفند ظرف مدتی که دستگاه‌ها و شرکت‌های آب و فاضلاب اخطار یا اعلان می‌نمایند؛ تقاضای نصب انشعاب فاضلاب ملک خود را به مرجع مربوطه تسلیم و هزینه آن را پرداخت نمایند والا شرکت‌های آب و فاضلاب مجاز به قطع آب این‌گونه املاک خواهند بود. برقراری مجدد آب موکول به درخواست نصب انشعاب فاضلاب و پرداخت هزینه آن می‌باشد.

ماده (۱۶)

تا تشکیل شرکت‌های موضوع این قانون، اداره آب شهرها و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و اجرای طرح‌ها و ادامه طرح‌های در دست اجرا کماکان به‌عهده دستگاه‌هایی است که فعلاً عهده‌دار هستند.

ماده (۱۷)

به‌منظور انجام امور ستادی و پشتیبانی، فنی، تحقیقاتی، تدارکاتی و آموزشی

شرکت‌های موضوع این قانون، شرکت خدمات مهندسی آب وابسته به وزارت نیرو به شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور تغییر نام یافته تا پس از اصلاح اساسنامه موجود توسط هیئت‌وزیران، این وظایف را به‌عهده بگیرد. مدیرعامل این شرکت، معاون وزیر نیرو در امور آب و فاضلاب خواهد بود.

ماده (۱۸)

آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت نیرو تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.

پیوست ۲ - قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی (مصوب ۱۲

آذرماه ۱۳۷۴)

ماده (۱)

از تاریخ تصویب این قانون به وزارت جهاد سازندگی اجازه داده می‌شود به‌منظور نگهداری، بهره‌برداری، توسعه، بازسازی، مرمت و ایجاد تأسیسات مربوط به تأمین آب آشامیدنی روستاها اعم از تصفیه‌خانه، خطوط انتقال، مخازن، سیستم‌های کنترل و دفع بهداشتی فاضلاب، شرکتی در هر استان تشکیل دهد. این شرکت‌ها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و طبق مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی و این قانون اداره خواهد شد.

تبصره «۱» - نظارت و هماهنگی امور ستادی، پشتیبانی و تحقیقاتی

شرکت‌های مزبور به‌عهده وزارت جهاد سازندگی خواهد بود.

تبصره «۲» - جهاد سازندگی موظف است به‌منظور کمک و راه‌اندازی و تقویت این شرکت‌ها، تأسیسات، ماشین‌آلات و دیگر اموال مورد نیاز، وسایل لازم را به قیمت ارزش دفتری از اموال موجود خود به شرکت‌های مذکور واگذار نماید.

ماده (۲)

مشترکین موظف به پرداخت آب‌بها جهت تأمین هزینه‌های نگهداری فعالیت‌های موضوع این قانون خواهند بود. دولت موظف است اعتبارات ترمیم، توسعه، نگهداری و ایجاد شبکه‌های آبرسانی روستاها را که در بودجه‌های سالانه منظور می‌نماید در اختیار شرکت‌های مذکور قرار دهد.

تبصره «۱» - جهاد سازندگی مکلف است نیروهای مورد نیاز این شرکت‌ها را از پرسنل جهاد سازندگی تأمین نماید.

ماده (۳)

شرکت هر استان، می‌تواند با رعایت صرفه و صلاح و با توجه به تعداد روستاهای تحت پوشش، وجود پروژه‌های خاص و حوزه عمل در هریک از شهرستان‌های تابع استان که لازم بداند با تصویب مجمع عمومی مبادرت به ایجاد شعبه یا شرکت نماید. مسئولیت حفظ و نگهداری شبکه‌های آبرسانی روستاها تا زمانی که تحت پوشش شرکت‌های آب و فاضلاب استان مربوطه قرار نگرفته‌اند کماکان به‌عهده وزارت جهاد سازندگی می‌باشد.

ماده (۴)

وزارت جهاد سازندگی مکلف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به تشکیل شرکت‌های مورد نظر در مرکز و مراکز استان‌ها اقدام نماید.

ماده (۵)

اساسنامه این شرکت‌ها حداکثر ظرف سه ماه توسط وزارت جهاد سازندگی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.

پیوست ۳ - سابقه برخی از قوانین مورد نیاز در متن گزارش**ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی**

فعالیت‌های اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران شامل تولید، خرید و یا فروش کالاها و یا خدمات به سه گروه زیر تقسیم می‌شود:

گروه یک - تمامی فعالیت‌های اقتصادی بجز موارد مذکور در گروه دو و سه این ماده.

گروه دو - فعالیت‌های اقتصادی مذکور در صدر اصل چهل و چهارم قانون

اساسی بجز موارد مذکور در گروه سه این ماده.

گروه سه - فعالیت‌ها، مؤسسات و شرکت‌های مشمول این گروه عبارتند از:

۱. شبکه‌های مادر مخابراتی و امور واگذاری بسامد (فرکانس)،

۲. شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی،

۳. تولیدات محرمانه یا ضروری نظامی، انتظامی و امنیتی به تشخیص فرماندهی

کل نیروهای مسلح،

۴. شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز،

۵. معادن نفت و گاز،

۶. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت

و معدن، بانک توسعه صادرات، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه تعاون،

۷. بیمه مرکزی و شرکت بیمه ایران،

۸. شبکه‌های اصلی انتقال برق،

۹. سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران،

۱۰. سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی،

۱۱. رادیو و تلویزیون.

تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی موضوع این ماده

با هریک از سه گروه به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی ظرف ۶ ماه به

تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد و در مورد بند «۳» گروه سه، مصوبه هیئت‌وزیران باید

به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح برسد.

ماده (۱۴) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی

عملیات واگذاری توسط دولت باید به نحوی انجام گیرد که حداکثر تا پایان سال

۱۳۹۳ کلیه واگذاری‌ها خاتمه یابد.

بند «ب» ماده (۱۴۲) برنامه پنجم توسعه به منظور تقویت بازارهای محلی و

منطقه‌ای و توجه به ارزش آب:

ب) سرمایه‌گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره‌برداری سدها و شبکه‌های آبرسانی

با حفظ کلیه حقوق حقآبه‌بران، توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و قانون مربوط مجاز است.

ماده (۱۶) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی

به منظور حمایت از نیروی انسانی، حفظ سطح اشتغال و استمرار تولید در بنگاه‌های مشمول واگذاری، هیئت واگذاری مکلف است کلیه کارکنان هر شرکت را پیش از واگذاری، در برابر بیکاری بیمه نماید و به تناسب اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. بازنشستگی پیش از موعد براساس مواد (۹) و (۱۰) قانون بازسازی و نوسازی صنایع مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۲۶ که برای این بنگاه‌ها تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید می‌گردد،

۲. بازخرید براساس توافق،

۳. پس از اقدامات فوق، تعداد کارکنان هر شرکت قابل واگذاری را در سند واگذاری ثبت و این شرط را در شرایط واگذاری بگنجانند که مدیران شرکت‌های واگذار شده تا پنج سال حق کاهش تعداد کارکنان خویش را ندارند،

۴. برای خریداران شرکت‌هایی که حاضر باشند تعداد کارکنان شرکت را پس از واگذاری افزایش دهند مشوق‌های مالی و یا غیرمالی از جمله تخفیف در اصل قیمت اعلام نماید.

۵. آموزش و به‌کارگیری نیروی مازاد در واحدهای دیگر رأساً و یا به کمک خریداران بنگاه‌ها با استفاده از مشوق‌های مالی و غیرمالی.

تبصره «۱» - اعمال مشوق‌های مالی و یا غیرمالی موضوع این ماده براساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد هیئت واگذاری به تصویب شورای عالی

اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی خواهد رسید.

تبصره «۲» - خریداران مکلفند در ازای برخورداری از مشوق‌های مالی و یا غیرمالی، برنامه کتبی خود را برای حفظ سطح اشتغال موجود و بازآموزی کارکنان بنگاه درحال واگذاری به هیئت واگذاری ارائه کنند.

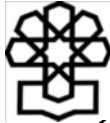
ماده (۱۵) قانون برنامه سوم توسعه

دولت موظف است با تغییر اساسنامه سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی نسبت به تشکیل یک سازمان خصوصی‌سازی اقدام نماید. سهام آن دسته از شرکت‌هایی که توسط هیئت عالی واگذاری تعیین تکلیف شده و روش فروش و برنامه زمانبندی واگذاری آنها مشخص شده است از طرف شرکت‌های مادر تخصصی به منظور طی مراحل واگذاری به این سازمان وکالت ارائه خواهد شد. آیین‌نامه اجرایی این ماده و تغییرات اساسنامه سازمان مذکور ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ تصویب این قانون با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

منابع و مآخذ

۱. قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی.
۲. قوانین برنامه سوم، چهارم و پنجم توسعه.
۳. مصوبات هیئت واگذاری سازمان خصوصی‌سازی قابل دسترس در پایگاه اینترنتی سازمان خصوصی‌سازی.
۴. گزارش ارائه شده از سوی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور به هیئت واگذاری سازمان خصوصی‌سازی در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۱۸.
۵. نشست‌های شفاهی با مسئولین امر در وزارت نیرو.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۶۶۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی ادغام شرکت‌های آب و فاضلاب شهری و روستایی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه آب و محیط زیست)

مدیر مطالعه: جمال محمدولی سامانی

تهیه و تدوین‌کنندگان: مهدی مظاهری، علی مریدنژاد

ناظران علمی: محسن صمدی، حسین صفایی

مقتضی: کمیسیون عمران

ویراستار تخصصی: —

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. آبفای شهری

۲. آبفار

۳. ادغام

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۸/۲۸